

Bryssel 6. heinäkuuta 2020
REV1 – korvaa 9. tammikuuta 2018
päivätyn tiedonannon

TIEDONANTO

YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN ERO EUROOPAN UNIONISTA JA HENKILÖTIETOJEN SUOJAA KOSKEVAT EU:N SÄÄNNÖT

Yhdistynyt kuningaskunta on 1. helmikuuta 2020 alkaen eronnut Euroopan unionista, ja siitä on tullut ns. kolmas maa¹. Erosopimuksessa² määrätään siirtymäkaudesta, joka päättyy 31. joulukuuta 2020.³ Siihen saakka Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovelletaan Euroopan unionin oikeutta sen kaikilta osin.⁴

Siirtymäkauden aikana EU ja Yhdistynyt kuningaskunta neuvottelevat uutta kumppanuutta koskevasta sopimuksesta, jossa määrätään erityisesti vapaakauppa-alueesta. Ei kuitenkaan ole varmaa, tehdäänkö tällainen sopimus ja tuleeko se voimaan siirtymäkauden päättyessä. Tällaiseen sopimukseen perustuva suhde olisi joka tapauksessa markkinoillepääsyä koskevien edellytysten osalta hyvin erilainen kuin tilanne, jossa Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu sisämarkkinoihin⁵, EU:n tulliliittoon sekä arvonlisävero- ja valmisteveroalueeseen.

On myös selvää, että siirtymäkauden päättyttyä erosopimuksen 71 artiklan 1 kohdan mukaista henkilötietojen siirtoa lukuun ottamatta henkilötietojen siirtoa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ei käsitellä unionin sisällä tapahtuvana tietojen jakamisena. Sen osalta on noudatettava henkilötietojen siirtämistä kolmansiin maihin koskevia unionin sääntöjä.

¹ Kolmas maa on maa, joka ei ole EU:n jäsenvaltio.

² Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, jäljempänä 'erosopimus' (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7).

³ Siirtymäkautta voidaan ennen 1. päivää heinäkuuta 2020 pidentää kerran enintään yhdellä tai kahdella vuodella (erosopimuksen 132 artiklan 1 kohta). Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on toistaiseksi sulkenut pois tällaisen pidentämisen.

⁴ Lukuun ottamatta eräitä erosopimuksen 127 artiklassa määrättyjä poikkeuksia, joista millään ei ole merkitystä tämän tiedonannon kannalta.

⁵ Vapaakauppasopimuksessa ei määrätä etenkään sellaisista (tavaroiden ja palvelujen alalla sovellettavista) sisämarkkinoiden periaatteista kuin vastavuoroinen tunnustaminen, 'alkuperämaaperiaate' ja yhdenmukaistaminen. Vapaakauppasopimuksella ei myöskään poisteta tullimuodollisuuksia ja -tarkastuksia, jotka koskevat esimerkiksi tavaroiden alkuperää ja niihin sisältyviä tuotantopanoksia, eikä tuontiin ja vientiin sovellettavia kieltoja ja rajoituksia.

Sen vuoksi kaikkia asianomaisia ja erityisesti talouden toimijoita muistutetaan oikeudellisesta tilanteesta, jota sovelletaan siirtymäkauden päätyttyä (katso jäljempänä osa A)⁶. Tässä tiedonannossa selitetään myös eräitä eroa koskevia erosopimuksen määräyksiä (katso jäljempänä osa B).

A. OIKEUDELLINEN TILANNE SIIRTYMÄKAUDEN PÄÄTTYTTYÄ – HENKILÖTIETOJEN SIIRTÄMINEN YHDISTYNEESEEN KUNINGASKUNTAAN

Siirtymäkauden päätyttyä tietojen siirto EU:sta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan on asetuksen (EU) 2016/679⁷ (yleinen tietosuojasetus) V luvussa tarkoitettu 'siirto'. 'Tietosuojan tason riittävyttä koskevan päätöksen' tekemistä koskevan mahdollisuuden ohella asetuksessa (EU) 2016/679 säädetään mahdollisuudesta tehdä siirtoja 'asianmukaisten suojatoimien' (katso jäljempänä kohta 1) ja 'poikkeusten' (katso jäljempänä kohta 2) perusteella.

1. ASIANMUKAISET SUOJATOIMET

1.1. Tietosuojaa koskevat vakiolausekkeet

Asetuksen (EU) 2016/679 46 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietoja voidaan siirtää komission antamien tietosuojaa koskevien vakiolausekkeiden⁸ nojalla.

1.2. Yritystä koskevat sitovat säännöt

Asetuksen (EU) 2016/679 46 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan b alakohdan mukaan henkilötietoja voidaan siirtää yritystä koskevien sitovien sääntöjen perusteella.

EU:n jäsenvaltion toimivaltaisen valvontaviranomaisen on hyväksyttävä yritystä koskevat sitovat säännöt asetuksen (EU) 2016/679 asiaankuuluvien säännösten mukaisesti⁹. Yritystä koskevat sitovat säännöt, jotka on hyväksytty asetuksen (EU) 2016/679 soveltamisen alkamispäivästä eli 25 päivästä toukokuuta 2018 lähtien,¹⁰ ovat voimassa kaikkialla EU:ssa.

Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaisen valvontaviranomaisen 25 päivästä toukokuuta 2018 lähtien hyväksymät yritystä koskevat sitovat säännöt eivät enää tarjoa asianmukaista suojaa siirtymäkauden päätyttyä,

⁶ Huom. Tämä tiedonanto koskee ainoastaan asetuksen (EU) 2016/679 soveltamisalaan kuuluvaa vaihtoa.

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁸ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-transfers-outside-eu/model-contracts-transfer-personal-data-third-countries_en

⁹ Ks. asetuksen (EU) 2016/679 47 artikla.

¹⁰ Ks. asetuksen (EU) 2016/679 99 artiklan 2 kohta.

jollei jonkin EU:n jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen hyväksy näitä yritystä koskevia sitovia sääntöjä uudestaan vahvistaen, että ne tarjoavat asianmukaisen suojan henkilötietojen kansainväliselle siirrolle siirtymäkauden päätyttyä¹¹.

Yritystä koskevia sitovia sääntöjä, jotka Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltainen valvontaviranomainen on hyväksynyt ennen 25 päivää toukokuuta 2018, voidaan edelleen käyttää asetuksen (EU) 2016/679 mukaisena hyväksyttävänä siirtomekanismina siirtymäkauden päätyttyä ainoastaan, jos yhteys Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusjärjestykseen, kuten nimetty yritys, toimivaltaiset tuomioistuimet tai toimivaltainen valvontaviranomainen korvataan vastaavilla EU:n yritys- ja viranomaistoimijoilla^{12, 13}.

1.3. Käytännösäännöt ja sertifiointi

Asetuksen (EU) 2016/679 46 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan e alakohdan mukaan henkilötietoja voidaan siirtää asetuksen (EU) 2016/679 40 artiklassa tarkoitettujen hyväksytyjen käytännösääntöjen perusteella yhdessä kolmannen maan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän sitovien ja täytäntöönpanokelpoisten sitoumusten kanssa, jäljempänä 'siirtoa koskevat käytännösäännöt'.

Asetuksen (EU) 2016/679 46 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan f alakohdan mukaan henkilötietoja voidaan siirtää asetuksen (EU) 2016/679 42 artiklassa tarkoitetun hyväksytyyn sertifiointimekanismin perusteella yhdessä kolmannen maan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän sitovien ja täytäntöönpanokelpoisten sitoumusten kanssa.

Käytännösääntöjen ja sertifiointin käyttöä siirtomekanismina selitetään tarkemmin ohjeissa, joita Euroopan tietosuojaneuvosto on parhaillaan laatimassa¹⁴.

¹¹ Euroopan tietosuojaneuvosto julkaisee lähiaikoina ilmoituksen, jossa käsitellään erityisesti sitä, miten Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojaviranomaisen (Information Commissioner Office) hyväksymien yritystä koskevien sitovien sääntöjen suhteen on toimittava käytännössä.

¹² Sellaisen toimivaltaisen viranomaisen määrittämisestä, joka toimii yritystä koskevien sitovien sääntöjen johtavana viranomaisena Euroopan talousalueella, ks. 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän valmisteluasiakirja 263 rev.01, jossa esitetään yhteistyömenettelyä yritystä koskevien sitovien sääntöjen hyväksymiseksi rekisterinpitäjiä ja henkilötietojen käsittelijöitä varten asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti. Euroopan tietosuojaneuvosto on hyväksynyt tämän asiakirjan.

¹³ Lisätietoja muun muassa noudatettavasta menettelystä on Euroopan tietosuojaneuvoston tulevassa ilmoituksessa.

¹⁴ Jos ohjeet ovat saatavilla ennen siirtymäkauden päättymistä, sidosryhmille ilmoitetaan, että

- Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaisen valvontaviranomaisen hyväksymät käytännösäännöt ja
- Yhdistyneen kuningaskunnan valvontaviranomaisen tai Yhdistyneen kuningaskunnan akkreditoitujen elinten akkreditoimien sertifiointielinten hyväksymä sertifiointi

eivät enää tarjoa asianmukaista suojaa siirtymäkauden päätyttyä.

2. POIKKEUKSET

Asetuksen (EU) 2016/679 49 artiklan mukaan, jos komissio ei ole tehnyt tietosuojan tason riittävyttä koskevaa päätöstä tai ei ole toteutettu 46 artiklassa tarkoitettuja asianmukaisia suojatoimia, voidaan suorittaa henkilötietojen siirrot tai siirtojen sarjat niin sanottujen **poikkeusten** perusteella. Poikkeusten avulla mahdollistetaan henkilötietojen siirrot erityistapauksissa, joita ovat esimerkiksi siirron suorittaminen suostumuksen perusteella, sopimuksen täytäntöönpanemiseksi, oikeusvaateen esittämiseksi tai tärkeää yleistä etua koskevien syiden vuoksi¹⁵.

B. KESKEISET EROSOPIMUKSEN MÄÄRÄYKSET

Erosopimuksen 71 artiklan 1 kohdassa määrätään, että sellaisten rekisteröityjen henkilöiden henkilötietoja, jotka asuvat Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolella, käsitellään edelleen, jos henkilötietoja

- siirrettiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai käsiteltiin muulla tavalla Yhdistyneessä kuningaskunnassa ennen siirtymäkauden päättymistä; tai
- siirrettiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai käsiteltiin muulla tavalla Yhdistyneessä kuningaskunnassa ennen siirtymäkauden päättymistä erosopimuksen nojalla,

Yhdistyneessä kuningaskunnassa asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti siirtymäkauden päätyttyä¹⁶.

Näin varmistetaan sellaisten rekisteröityjen henkilöiden henkilötietojen suojan jatkuminen, joiden henkilötietoja siirrettiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, kun Yhdistynyt kuningaskunta oli unionin jäsenvaltio ja siirtymäkauden aikana. Näin varmistetaan myös sellaisten Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolella asuvien rekisteröityjen henkilöiden henkilötietojen suojan jatkuminen, joiden henkilötietoja käsiteltiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa erosopimuksen perusteella siirtymäkauden päätyttyä.

Henkilötietojen suojaa koskevia EU:n sääntöjä käsittelevällä komission verkkosivustolla (https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/data-protection-eu_fi) on yleistä tietoa henkilötietojen suojaan sovellettavasta unionin lainsäädännöstä. Verkkosivuja päivitetään sitä mukaa kun uutta tietoa tulee saataville.

Euroopan komissio
Oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosasto

¹⁵ Ks. myös 25. toukokuuta 2018 annetut Euroopan tietosuojaneuvoston suuntaviivat 2/2018.

¹⁶ Jos komissio kuitenkin hyväksyy tietosuojan tason riittävyttä koskevan päätöksen, jonka mukaan Yhdistynyt kuningaskunta tarjoaa riittävän tietosuojan asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 3 kohdan mukaisesti, asetusta (EU) 2016/679 ei enää sovelleta (ks. erosopimuksen 71 artiklan 2 kohta). Jos tällaista tietosuojan tason riittävyttä koskevaa päätöstä lakataan soveltamasta (esimerkiksi, jos tällainen päätös kumotaan asetuksen (EU) 2016/679 45 artiklan 5 kohdan nojalla tai oikeuden päätöksellä), sovelletaan erosopimuksen 71 artiklan 3 kohtaa.